

сучасний напрям розвитку класичного економічного аналізу нині перебуває на етапі динамічного розвитку як у теоретичному, так і в методичному плані. Концепція стратегічного аналізу потребує серйозної уваги з боку як науковців, так і практиків [3]. Проведення стратегічного аналізу розвиває в менеджерів здатність до стратегічного мислення й тим самим створює основу для впровадження в організацію концепції стратегічного управління [4].

Також вагоме місце сьогодні посідає маркетингова діяльність підприємств, що втілюється у формуванні стилю мислення керівника з пріоритетною орієнтацією на запит споживача, у підтримці конкурентоспроможних позицій, максимальному використанні сприятливих умов участі на ринку тощо. Це зумовлює розширення сфери аналітичних досліджень, зміну їх цільової орієнтації, трансформацію загальної моделі комплексного економічного аналізу в цілому [4].

Одним із найефективніших видів аналізу господарської діяльності є функціонально-вартісний аналіз, що забезпечує виявлення резервів економії матеріальних, трудових і грошових ресурсів на виробництво продукції. Розширення сфери застосування функціонально-вартісного аналізу в управлінській діяльності актуальне в сучасних економічних умовах [2]. Перспективи подальшого розвитку функціонально-вартісного аналізу полягають і в тому, щоб впроваджувати в його методіку економіко-математичні методи і комп'ютерні технології оброблення інформації, а на загальнодержавному рівні – узагальнювати досвід проведення функціонально-вартісного аналізу в різних галузях з метою його популяризації та вдосконалення [4].

Загалом для покращення діяльності економічного аналізу на підприємствах необхідно створити його єдину систему, яка б інтегрувала аналіз діяльності на всіх рівнях. З цим має бути пов'язана і система різнострокових прогнозів, що базувалася б на виявлених аналізом закономірностях і тенденціях. Водночас належить створити єдину обґрунтовану систему оцінювальних показників ефективності діяльності підприємства.

Також для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно забезпечити комплексність аналізу. Комплексний аналіз є основою управлінської інформаційної системи, важливим елементом розроблення науково обґрунтованих планів і підготовки управлінських рішень, інструментом оперативного контролю прийнятих рішень, дієвим засобом запобігання неефективній господарській діяльності та виявлення внутрішньогосподарських резервів [4].

Отже, сьогодні економічний аналіз є динамічно розвиненою системою, яка перебуває на етапі розвитку. Завдання економістів полягає в тому, щоб, зберігши кращі традиції економічної думки, перейняти найбільш корисний досвід сучасного зарубіжного та вітчизняного аналізу та отримати дієвий інструмент для підвищення ефективності виробництва [4].

Список використаних джерел: 1. *Грабовецький Б. Є.* Економічний аналіз : [навч. посіб.] / Б. Є. Грабовецький. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 256 с. 2. *Мних Є. В.* Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с. 3. *Парасій-Вергуненко І. М.* Еволюція розвитку економічного аналізу в стратегічно-орієнтованій системі управління / І. М. Парасій-Вергуненко // *Фінанси, облік і аудит.* – 2011. – № 18. – С. 328–335. 4. *Петрицька О. С.* Економічний аналіз: перспективи розвитку / О. С. Петрицька // *Проблеми і перспективи економіки та управління.* – 2015. – № 3 (3). – С. 67–71. 5. *Петрицька О. С.* Напрямки розвитку економічного аналізу в сучасних умовах / О. С. Петрицька // *Вісник Запорізького національного університету.* – 2012. – № 4 (16). – С. 131–136. 6. *Черниш С. С.* Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства / С. С. Черниш // *Інноваційна економіка.* – 2013. – № 5. – С. 87–92.

УДК 657.6

М. В. Михалик, студентка

Науковий керівник: **Т. І. Воскресенська**, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку та аналізу Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ, СТОРЕНІХ ПІДПРИЄМСТВОМ САМОСТІЙНО

Ключові слова: нематеріальні активи, програмне забезпечення, інвентаризація нематеріальних активів, ноу-хау, бізнес проект.

Всеохоплюючий динамізм економічних процесів призвів до посилення конкуренції між економічними суб'єктами. З метою підвищення власних конкурентних переваг у порівнянні з конкурентами перед підприємствами постала необхідність застосування у виробничо-

господарській діяльності нематеріальних активів, зокрема сучасного програмного забезпечення, ноу-хау тощо. Більшість великих підприємств у процесі здійснення своєї діяльності можуть придбати той чи інший нематеріальний актив, наприклад, дороге програмне забезпечення, ліцензію на виготовлення нового продукту. Водночас суб'єкти господарювання, які відносяться до середнього чи малого бізнесу, переважно використовують внутрішній потенціал при створенні нематеріального активу.

У науковій літературі існують дискусії стосовно доцільності використання того чи іншого нематеріального активу, визначення його первісної вартості. З метою прийняття раціонального рішення щодо здійснення подальших дій відносно ефективності залучення новітніх і неординарних нематеріальних активів, важливим завданням є визначення рентабельності їх розробки.

Для детальнішого розуміння сутності та особливостей визнання нематеріального активу подамо його визначення, яке зафіксоване у П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Відповідно до цього Положення під нематеріальним активом розуміють немонетарний актив, який немає матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [1].

Під час аналізу використання нематеріальних активів, прослідковується тенденція їх застосування у в таких формах:

- програмне забезпечення – це сукупність програм, призначених для вирішення завдань на комп'ютері, а також для забезпечення здійснення управління роботою обчислювальної системи чи для полегшення автоматизації процесу розробки та налагодження програм;

- ноу-хау – це сукупність незапатентованої практичної інформації, що є результатом досвіду або випробувань і яка є секретною, тобто не загальновідомою або легко доступною і значущою, тобто важливою та корисною для виробництва товарів за угодою [2];

- бізнес-проект – це ретельно підготовлений плановий документ, який розкриває усі сторони будь-якого започаткованого комерційного проекту. Він дозволяє передбачати заходи щодо реалізації нової ідеї, визначати необхідне фінансове забезпечення й отримання певного зиску. Практично його можна вважати формою експертної оцінки доцільності та ефективності здійснення тієї або іншої підприємницької ідеї [3].

При обліку нематеріальних активів, розроблених власними підрозділами підприємства проблемою є визначення їх первісної вартості. Особливістю бухгалтерського обліку створення і використання нематеріальних активів, сформованих власними силами підприємства є те, що всі витрати, пов'язані із їх створенням, важко проаналізувати, адже немає прорахованих нормативних даних, які приймалися б за основу, через специфіку нематеріальних активів – відсутність матеріальної основи. Окремі аспекти формування первісної вартості нематеріальних активів у формі програмного забезпечення достатньо добре розроблені ІТ-фірмами, в основу вартості якого входить ціна годин роботи програміста із відповідними нарахуваннями на розроблення програми, вартість годин роботи комп'ютерної техніки на виготовлення програми тощо. Стосовно визначення первісної вартості виготовлення інших видів нематеріальних активів (ноу-хау, бізнес проекту), то для здійснення їх реальної оцінки переважно застосовують інформацію про розробку аналогічних (подібних за функціональним призначенням) нематеріальних активів, що були отримані різними шляхами: у результаті промислового шпигунства; співробітництва; переманювання працівників; аналізу публічної інформації.

Важливим моментом обліку нематеріальних активів, виготовлених власними силами підприємства, є процедура інвентаризації вже готових нематеріальних активів. Адже у процесі її проведення, експертна комісія здійснює оцінку і встановлює вартість, яку дійсно готовий заплатити покупець за певний вид нематеріального активу і порівнює із первісною вартістю об'єкта на дату створення.

Список використаних джерел: 1. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>. 2. Матвеев П. С. Теоретико-правові аспекти охорони та захисту ноу-хау / П. С.Матвеев // Європейські перспективи. – 2015. – № 2. – С. 99-106. 3. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства : [навч. посіб.]. / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2003. – 432 с.